

امارت اسلامی افغانستان
وزارت ارشاد، حج و اوقاف
ریاست ارشاد و انسجام مساجد

موضوع خطابت روز جمعه و
تقریر و بیان تحریر شده که به تمام خطباء مرکز و ولایات
به هر دو زبان ملی کشور (دري و پشتو) ارسال میگردد

۲۶/رجب المرجب/۱۴۴۴هـ ق مطابق ۲۸/دلو/۱۴۰۱هـ ش

واقعه معراج رسول اکرم صلی الله علیه وسلم

الحمد لله على نعمه التي لا تحصى- والصلاة والسلام على سيدنا محمد الذي أسرى به من المسجد الحرام الى المسجد الأقصى، و على آله وصحابه الى يوم الدين؛ أما بعد:

فقد قال الله سبحانه وتعالى في محكم كتابه بعد اعوذبا الله من الشيطان الرجيم: (سُبْحَانَ الَّذِي أَسْرَى بِعَبْدِهِ لَيْلًا مِّنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ إِلَى الْمَسْجِدِ الْأَقْصَى الَّذِي بَارَكْنَا حَوْلَهُ لِنُرِيَهُ مِنْ آيَاتِنَا إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ) الاسراء: (۱)

اسراء و معراج بعد از قرآن کریم بزرگترین معجزه رسول الله صلی الله علیه وسلم بوده است که در تاریخ اسلام مقام شامخی دارد.

به مناسبت اسراء و معراج که در تاریخ (۲۷) رجب المرجب بوقوع پیوسته در اکثر کشورهای اسلامی رخصتی رسمی است. که امسال تاریخ (۲۷) رجب المرجب مصادف است بروز شنبه آینده.

الله جل جلاله میفرماید: (سُبْحَانَ الَّذِي أَسْرَى بِعَبْدِهِ لَيْلًا مِّنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ إِلَى الْمَسْجِدِ الْأَقْصَى الَّذِي بَارَكْنَا حَوْلَهُ لِنُرِيَهُ مِنْ آيَاتِنَا إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ) الاسراء: (۱)

ترجمه:- پاک است آنکه بنده خود را در شبی از مسجد الحرام به مسجد الاقصی که در دور وبر آن برکت انداخته ایم، برد و بعضی از نشانه های خویش را به او نشان دهیم یقیناً الله شنوا و بینا است.

رفتن رسول اکرم صلی الله علیه وسلم را از مکه مکرمه تا بیت المقدس بنام اسراء گفته میشود، یعنی سفر در شب که به نص قرآن کریم و احادیث صحیحه ثابت است و انکار از آن کفر است و رفتن رسول الله صلی الله علیه وسلم از بیت المقدس تا آسمانها بنام معراج گفته میشود و از معراج انکار نمودن گمراهی است؛ چراکه معراج به احادیث صحیحه ثابت شده است.

اسراء و معراج بعد از بعثت در سال دوازدهم یکسال قبل از هجرت در ماه رجب المرجب در شب (۲۷) صورت گرفته است.

محدثین کرام بعد از ذکر روایات مختلف در رابطه به تاریخ مشخص معراج کدام فیصله قاطع نوشته نکرده اند، مشهور این است که در (۲۷) ماه رجب المرجب به وقوع پیوسته است. [معارف القرآن]

جمهور علماء بر این اتفاق نظر دارند که اسراء و معراج رسول الله صلی الله علیه وسلم در حالت بیداری جسماً و روحاً در یک شب صورت گرفته است.

امام نووی در این باره میگوید: اسراء و معراج پیامبر صلی الله علیه وسلم در حالت بیداری جسماً و روحاً صورت گرفته است؛ چراکه قریش این حالت را ناممکن میدانستند و اگر اسراء و معراج در حالت خواب صورت میگرفت این حالت را کفار ناممکن نمی دانستند. [شرح النووی]

رسول الله صلی الله علیه وسلم بعد از بعثت در مکه مکرمه مردم را به یکتا پرستی دعوت میکرد، پیغمبر علیه الصلاة والسلام خواستند که بخاطر دعوت از مکه مکرمه بیرون بروند، همان هدف بود که رسول الله صلی الله علیه وسلم بخاطر دعوت به طائف سفر کرد و مسافه طولانی را پیاده پیمودند و مردم را بسوی دین مقدس اسلام فراخواندند، که مردم طائف نه اینکه دعوت وی را نپذیرفتند بلکه به تعقیب رسول الله صلی الله علیه وسلم اطفال خویش را فرستادند که رسول الله صلی الله علیه وسلم را به سنگ میزدند تا آنکه پاهای مبارکش خون آلود شد، پیغمبر علیه السلام- در حالت پر از غم و اندوه به مکه مکرمه برگشت، این همان وقتی بود که همسر رسول الله علیه وسلم، خدیجه الکبری -رضی الله عنها- وفات نموده و جد رسول الله صلی الله علیه وسلم و کاکایش ابوطالب نیز قبلاً وفات کرده بودند؛ از همین جهت این سال را در تاریخ اسلامی بنام (عام الحزن) یاد شده است؛ از همین جهت الله -جل جلاله- خواست که غم و اندوه بی حرمتی پیغمبر صلی الله علیه وسلم را به خوشی مبدل کند و رسول الله صلی الله علیه وسلم را در راه دعوت از مصئونیت و حمایت اطمینان کامل دهد تا سکون و آرامش قلبی به او نصیب شود، والله جل جلاله رسول الله صلی الله علیه وسلم را به آسمانها خواست، بخاطر اینکه مرحله جدید از دعوت او در حال شروع شدن هست و باید رسول الله صلی الله علیه وسلم در مقابل آن ثابت قدم و استوار باشد، از این جهت الله تعالی به پیامبر خود نظام عالم کائنات را نشان داد به دلیل این آیه مبارکه (لِنُرِيَهُ مِنْ آيَاتِنَا) تا آنکه عین الیقین به او حاصل شود. سیروسفر معراج وی در حقیقت قدر دانی از آن بی حرمتی که کفار در مقابل رسول الله صلی الله علیه وسلم انجام داده بودند؛ شخصیتی را که مردم طائف بی حرمتی کرده بودند، رب العالمین او را به فوق آسمانها مهمان خواست.

الله جل جلاله در این مورد میفرماید: (سُبْحَانَ الَّذِي أَسْرَى بِعَبْدِهِ لَيْلًا مِّنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ إِلَى الْمَسْجِدِ الْأَقْصَى الَّذِي بَارَكْنَا حَوْلَهُ لِنُرِيَهُ مِنْ آيَاتِنَا إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ). الاسراء: (۱)

ترجمه:-- پاک است آنکه بنده خود را در شبی از مسجد الحرام به مسجد الاقصی که در دور و بر آن برکت انداخته ایم برد، تا بعضی از نشانه های خویش را به او نشان دهیم یقیناً الله شنوا و بینا است.

و همچنان در آیت دیگری نیز میفرماید: (لَقَدْ رَأَى مِنْ آيَاتِ رَبِّهِ الْكُبْرَى). النجم: (۱۸)، ترجمه: شکی نیست که او در آن شب بخشی از نشانه های بزرگ پروردگارش را مشاهده کرد.

طوریکه در شرایط فعلی در عالم اسباب انسانها از طریق فضاء در وقت اندک به صدها هزار متر فاصله را طی میکنند واز شرق به غرب میروند ودر شرق مردم تصویر آن مردم را میبینند که در غرب ویا در دیگر نقاط جهان سکونت دارند؛ واللہ تعالیٰ کہ خالق اسباب است به او خیلی آسان است کہ پیامبر -صلی اللہ علیہ وسلم- محبوب خود را در یک شب به معراج بخواهد.

تفصیل واقعه معراج:

در احادیث صحیحہ آمده است کہ رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم در مکہ مکرمہ در خانہ ام ہانی شبی تکیہ کردہ بود کہ ناگہان چت خانہ سوراخ شد وجبرئیل علیہ الصلاۃ والسلام از آن طریق پائین شد ونبی علیہ السلام را بہ طرف حطیم برد وقلب مبارک رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم را بیرون کرد وبہ آب زم زم او را شست وباردیگر آن را در سینہ مبارکش جای بجا کرد ودر ہمین شب بہ طرف مسجد الاقصی روان شدند.

در صحیح مسلم آمده است: (عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ - رضي الله عنه - أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - قَالَ أَتَيْتُ بِالْبُرَاقِ وَهُوَ دَابَّةٌ أبيضٌ طویلٌ فوقَ الحِمَارِ ودُونَ البَغْلِ يَضَعُ حَافِرُهُ عِنْدَ مُنْتَهَى طَرَفِهِ قَالَ فَرَكَبْتُهُ حَتَّى أَتَيْتُ بَيْتَ الْمُقَدَّسِ فَرَبَطْتُهُ بِالْحَلْقَةِ الَّتِي يَرْبُطُ بِهَا الْأَنْبِيَاءُ ثُمَّ دَخَلْتُ الْمَسْجِدَ فَصَلَّيْتُ فِيهِ رَكَعَتَيْنِ ثُمَّ خَرَجْتُ فَجَاءَنِي جِبْرِيْلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ بِإِنَاءٍ مِنْ حَمْرٍ وَإِنَاءٍ مِنْ لَبَنٍ فَأَخْتَرْتُ اللَّبَنَ فَقَالَ جِبْرِيْلُ - عليه السلام - : اخْتَرْتِ الْفِطْرَةَ قَالَ ثُمَّ عَرَجَ بِنَا إِلَى السَّمَاءِ فَاسْتَفْتَحَ جِبْرِيْلُ فَقِيلَ مَنْ أَنْتَ قَالَ جِبْرِيْلُ قِيلَ وَمَنْ مَعَكَ قَالَ مُحَمَّدٌ قِيلَ وَقَدْ بُعِثَ إِلَيْهِ قَالَ قَدْ بُعِثَ إِلَيْهِ قَالَ قَدْ بُعِثَ إِلَيْهِ قَالَ ففُتِحَ لَنَا فَإِذَا أَنَا بِابْنِي الْخَالَةِ عِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ وَيَحْيَى بْنَ زَكَرِيَّا فَرَحَبَا بِي وَدَعَا لِي بِخَيْرٍ ثُمَّ عَرَجَ بِنَا إِلَى السَّمَاءِ الثَّانِيَةِ فَاسْتَفْتَحَ جِبْرِيْلُ فَقِيلَ مَنْ أَنْتَ قَالَ جِبْرِيْلُ قِيلَ وَمَنْ مَعَكَ قَالَ مُحَمَّدٌ قِيلَ وَقَدْ بُعِثَ إِلَيْهِ قَالَ قَدْ بُعِثَ إِلَيْهِ قَالَ ففُتِحَ لَنَا فَإِذَا أَنَا بِابْنِي الْخَالَةِ عِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ وَيَحْيَى بْنَ زَكَرِيَّا فَرَحَبَا بِي وَدَعَا لِي بِخَيْرٍ ثُمَّ عَرَجَ بِنَا إِلَى السَّمَاءِ الثَّالِثَةِ فَاسْتَفْتَحَ جِبْرِيْلُ فَقِيلَ مَنْ أَنْتَ قَالَ جِبْرِيْلُ قِيلَ وَمَنْ مَعَكَ قَالَ مُحَمَّدٌ قِيلَ وَقَدْ بُعِثَ إِلَيْهِ قَالَ قَدْ بُعِثَ إِلَيْهِ قَالَ ففُتِحَ لَنَا فَإِذَا أَنَا بِأَبْنَيْ الْخَالَةِ عِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ وَيَحْيَى بْنَ زَكَرِيَّا فَرَحَبَا بِي وَدَعَا لِي بِخَيْرٍ ثُمَّ عَرَجَ بِنَا إِلَى السَّمَاءِ الرَّابِعَةِ فَاسْتَفْتَحَ جِبْرِيْلُ فَقِيلَ مَنْ هَذَا قَالَ جِبْرِيْلُ قِيلَ وَمَنْ مَعَكَ قَالَ مُحَمَّدٌ قِيلَ وَقَدْ بُعِثَ إِلَيْهِ قَالَ قَدْ بُعِثَ إِلَيْهِ قَالَ ففُتِحَ لَنَا فَإِذَا أَنَا بِأَبْنَيْ الْخَالَةِ عِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ وَيَحْيَى بْنَ زَكَرِيَّا فَرَحَبَا بِي وَدَعَا لِي بِخَيْرٍ ثُمَّ عَرَجَ بِنَا إِلَى السَّمَاءِ الْخَامِسَةِ فَاسْتَفْتَحَ جِبْرِيْلُ فَقِيلَ مَنْ هَذَا قَالَ جِبْرِيْلُ قِيلَ وَمَنْ مَعَكَ قَالَ مُحَمَّدٌ قِيلَ وَقَدْ بُعِثَ إِلَيْهِ قَالَ قَدْ بُعِثَ إِلَيْهِ قَالَ ففُتِحَ لَنَا فَإِذَا أَنَا بِأَبْنَيْ الْخَالَةِ عِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ وَيَحْيَى بْنَ زَكَرِيَّا فَرَحَبَا بِي وَدَعَا لِي بِخَيْرٍ ثُمَّ عَرَجَ بِنَا إِلَى السَّمَاءِ السَّادِسَةِ فَاسْتَفْتَحَ جِبْرِيْلُ قِيلَ مَنْ هَذَا قَالَ جِبْرِيْلُ قِيلَ وَمَنْ مَعَكَ قَالَ مُحَمَّدٌ قِيلَ وَقَدْ بُعِثَ إِلَيْهِ قَالَ قَدْ بُعِثَ إِلَيْهِ قَالَ ففُتِحَ لَنَا فَإِذَا أَنَا بِأَبْنَيْ الْخَالَةِ عِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ وَيَحْيَى بْنَ زَكَرِيَّا فَرَحَبَا بِي وَدَعَا لِي بِخَيْرٍ ثُمَّ عَرَجَ بِنَا إِلَى السَّمَاءِ السَّابِعَةِ فَاسْتَفْتَحَ جِبْرِيْلُ فَقِيلَ مَنْ هَذَا قَالَ جِبْرِيْلُ قِيلَ وَمَنْ مَعَكَ قَالَ مُحَمَّدٌ قِيلَ وَقَدْ بُعِثَ إِلَيْهِ قَالَ قَدْ بُعِثَ إِلَيْهِ قَالَ ففُتِحَ لَنَا فَإِذَا أَنَا بِأَبْرَاهِيمَ مُسْنِدًا ظَهْرَهُ إِلَى الْبَيْتِ الْمَعْمُورِ وَإِذَا هُوَ يَدْخُلُهُ كُلُّ يَوْمٍ سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَكٍ لَا يَعُودُونَ إِلَيْهِ ثُمَّ ذَهَبَ بِي إِلَى السَّدْرَةِ الْمُتْنَهَى وَإِذَا وَرَقُهَا كَأَذَانِ الْفَيْلَةِ وَإِذَا ثَمَرُهَا كَالْقَلَالِ قَالَ فَلَمَّا غَشِيَهَا مِنْ أَمْرِ اللَّهِ مَا غَشِيَتْ تَغَيَّرَتْ فَمَا أَحَدٌ مِنْ خَلْقِ اللَّهِ يَسْتَطِيعُ أَنْ يَنْعَتَهَا مِنْ حُسْنِهَا فَأَوْحَى اللَّهُ إِلَيَّ مَا أَوْحَى ففَرَضَ عَلَيَّ خَمْسِينَ صَلَاةً فِي كُلِّ يَوْمٍ وَلَيْلَةٍ فَنَزَلْتُ إِلَى مُوسَى - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - فَقَالَ مَا فَرَضَ رَبُّكَ عَلَيَّ أُمَّتِكَ قُلْتُ خَمْسِينَ صَلَاةً قَالَ ارْجِعْ إِلَى رَبِّكَ فَاسْأَلْهُ التَّخْفِيفَ فَإِنَّ أُمَّتَكَ لَا يُطِيقُونَ ذَلِكَ فَإِنِّي قَدْ بَلَوْتُ بَنِي إِسْرَائِيلَ وَخَبَّرْتُهُمْ قَالَ فَرَجَعْتُ إِلَى رَبِّي فَقُلْتُ يَا رَبِّ خَفِّفْ عَلَيَّ أُمَّتِي فَحَطَّ عَنِّي خَمْسًا فَقُلْتُ حَطَّ عَنِّي خَمْسًا قَالَ إِنَّ أُمَّتَكَ لَا يُطِيقُونَ ذَلِكَ فَارْجِعْ إِلَى رَبِّكَ فَاسْأَلْهُ التَّخْفِيفَ قَالَ فَلَمَّ أَرَجِعْ بَيْنَ رَبِّي وَبَيْنَ مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ حَتَّى قَالَ يَا مُحَمَّدُ إِنَّهُمْ خَمْسُ صَلَوَاتٍ كُلُّ يَوْمٍ وَلَيْلَةٍ لِكُلِّ صَلَاةٍ عَشْرٌ فَذَلِكَ خَمْسُونَ صَلَاةً وَمَنْ هُمْ بِحَسَنَةٍ فَلَمْ يَعْمَلْهَا كُتِبَتْ لَهُ حَسَنَةٌ فَإِنْ عَمِلَهَا كُتِبَتْ لَهُ عَشْرًا وَمَنْ هُمْ بِسَيِّئَةٍ فَلَمْ يَعْمَلْهَا لَمْ تُكْتَبْ شَيْئًا فَإِنْ عَمِلَهَا كُتِبَتْ سَيِّئَةٌ وَاحِدَةٌ قَالَ فَنَزَلْتُ حَتَّى انْتَهَيْتُ إِلَى مُوسَى

فَأَخْبَرْتُهُ فَقَالَ ارْجِعْ إِلَى رَبِّكَ فَاسْأَلْهُ التَّخْفِيفَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ قَدْ رَجَعْتُ إِلَى رَبِّي حَتَّى اسْتَحْيَيْتُ مِنْهُ).
صحیح مسلم

ترجمه:- از حضرت انس رضی الله عنه روایت است که رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمودند: به نزد من برای آوردن آن سفید بود و گوشه‌های آن از حیوان بود که اندازه آن از خر بلند تر و از قاطر کمی خوردتر بود، سم خود را یعنی (پای خود را در جای می‌گذاشت که نظر او میرسید و در یک لحظه به آسمانها رفته میتوانست) من به آن سوار شدم و به بیت المقدس رفتم، آنجا براق خود را در آن حلقه ای بسته کردم که دیگر پیامبران مرکب خود را بسته میکردند، من وارد مسجد شدم و دو رکعت نماز را اداء کردم ، بعد از آن بیرون شدم و در حالیکه که حضرت جبرئیل علیه السلام یک جام از شراب و جام دیگری از شیر را به من پیش کرد، من شیر را اختیار کردم (یعنی نوشیدم)، جبرئیل علیه السلام به من گفت: شما دین را اختیار کردید (یعنی فطرت) بعد از آن جبرئیل علیه السلام همراهی من به آسمانها بالا شد، جبرئیل علیه السلام تقاضای باز کردن دروازه آسمان را نمود، ملائک گفتند: کیستی؟ گفت من جبرئیل هستم، گفت: همراه شما کیست؟ گفت: محمد صلی الله علیه وسلم- ملائک گفتند: آیا او خواسته شده است؟ جبرئیل علیه الصلاة والسلام گفت: بلی او خواسته شده است، دروازه به روی ما باز شد، من با حضرت آدم علیه السلام روبرو شدم، او به من مرحبا و خوش آمدید گفت: و برایم دعا کرد.

بعداً جبرئیل علیه السلام همراه من به آسمان دوم بالا شد و جبرئیل تقاضایی باز کردن دروازه کرد ملائک گفتند: کیستی؟ جبرئیل علیه السلام گفت: جبرئیل هستم. ملائک گفتند همراه شما کیست؟ او گفت: محمد صلی الله علیه وسلم هست ، ملائک گفتند آیا او خواسته شده است؟ جبرئیل علیه السلام گفت: او خواسته شده است، دروازه به روی ما باز شد داخل شدیم که با پسرکاکایم عیسی ابن مریم و یحیی ابن زکریا - علیه السلام - روبرو شدم ، به من خوش آمدید و مرحبا گفتند: هر دو برایم دعا کردند. باز جبرئیل علیه السلام - همراه من به آسمان سوم بالا شد و تقاضای باز شدن دروازه آسمان را کردم به او گفته شد: کیستی؟ جبرئیل علیه السلام گفت: جبرئیلم به او گفته شد که همراه شما کیست؟ جبرئیل علیه السلام گفت: محمد صلی الله علیه وسلم همراهی من است ملائک گفتند: آیا او خواسته شده است فرمود بلی! خواسته شده است. دروازه به روی ما باز شد من بایوسف علیه السلام روبرو شدم دیدم که نصف زیبایی دنیا به او داده شده است، مرا خوش آمدید گفته و برایم دعای خیر کرد. باز جبرئیل علیه السلام مرا به آسمان چهارم بالا کرد جبرئیل علیه السلام تقاضای باز کردن دروازه را کرد و برای او گفته شد کیستی؟ او گفت: جبرئیل برای او گفته شد که همراه شما کیست؟ گفت: محمد صلی الله علیه وسلم همراه من است.

گفته شد آیا برای او پیغام فرستاده شده است؟ جبرئیل علیه السلام گفت: بلی پیغام فرستاده شده است و دروازه بروی ما باز شد، آنجا با ادریس علیه السلام روبرو شدم او به من خوش آمدید و مرحبا گفته و برایم دعای خیر کرد، الله تعالی فرموده است: {وَرَفَعْنَاهُ مَكَانًا عَلِيًّا} ما ادریس را به مقام عالی بلند کردیم. مراد از مقام عالی آسمان چهارم هست.

بعداً جبرئیل علیه السلام من را به آسمان پنجم بالا کرد، و تقاضای باز شدن دروازه را کرد، به او گفته شد کیستی؟ او گفت جبرئیل هستم، به او گفته شد همراه شما کیست؟ او گفت: محمد صلی الله علیه وسلم بامن است، به او گفته شده ایا به او پیغام فرستاده شده است؟ او گفت: بلی! پیغام فرستاده شده است، باز دروازه به روی ما باز شد در آنجا من با هارون علیه السلام روبرو شدم او به من خوش آمدید و مرحبا گفته و دعای خیر کرد ، باز جبرئیل من را به آسمان ششم بالا کرد و تقاضای باز شدن دروازه را کرد، به او گفته شد کیستی؟ او گفت جبرئیل هستم، به او گفته شد همراهی من کی هست؟ او گفت: محمد صلی

الله علیه وسلم بامن است، به او گفته شده ایا به او پیغام فرستاده شده است؟ او گفت: بلی! پیغام فرستاده شده است، دروازه به روی ما باز شد و من باحضرت موسی علیه السلام روبرو شدم او مرا خوش آمدید گفته و برایم دعای خیر کرد؛ بعداً جبرئیل علیه السلام من را به آسمان هفتم بالا کرد، و تقاضای باز شدن دروازه را کرد، به او گفته شد کیستی؟ او گفت جبرئیل هستم، به او گفته شد همراه شما کیست؟ او گفت: محمد صلی الله علیه وسلم بامن است، به او گفته شد آیا به او پیغام فرستاده شده است؟ او گفت: بلی! پیغام فرستاده شده است، باز دروازه به روی ما باز شد در آنجا با حضرت ابراهیم علیه السلام ملاقات کردم درحالیکه ابراهیم علیه السلام به بیت المعمور تکیه زده بود که در بیت المعمور روزانه هفتاد هزار ملائک داخل میشوند که دوباره بر نمی گردند. باز جبرئیل علیه السلام من را به سدرۃ المنتهی برد، دیدم که برگهای آن مانند گوش های فیل و میوه های او مانند (کوزه آب) بزرگ بود و قتیکه امر پروردگار این درخت را فرا میگرفت در آن تغییر می آمد یعنی چنین (مزین میشد) که مخلوق نمی توانست که آن زیبایی را بیان کند، باز الله تعالی به من وحی کرد آنچه را که وحی کرد، و قتیکه از آنجا پائین شدم به نزد حضرت موسی علیه السلام آمدم، وی به من گفت: الله تعالی چه چیزی بر امتت فرض کرد؟ من به او گفتم: پنجاه نماز، موسی علیه السلام به من گفت: برگرد و از پروردگارت تخفیف بخواه چرا که امت تو توان ادای پنجا وقت نماز را ندارند، یقیناً من بنی اسرائیل را آزمایش کردم و از آنها امتحان گرفتم، پیغمبر علیه السلام گفت: من واپس به نزد پروردگار رفتم و عرض کردم، ای پروردگارم بر امت من آسانی بیاور، الله تعالی پنج وقت نماز را از آن کم کرد، من باز به سوی موسی علیه السلام برگشتم و به او گفتم که پنج نماز برایم معاف شد، موسی علیه السلام به من گفت: امت تو توان این را ندارد، برگرد و تخفیف بخواه از پروردگارت، نبی علیه السلام میفرماید: من تا آن وقت بین الله تعالی و موسی علیه السلام رفت و آمد کردم، تا اینکه الله تعالی به من فرمود: ای محمد! این پنج وقت نماز است در شب و روز که ثواب هر نماز یک بر ده است، که این در مجموع پنجاه نماز میشود، یعنی (پنج وقت نماز ثواب پنجاه وقت نماز را دارد) و کسی که قصدیک نیکی را کند و آن را انجام ندهد باز هم برای او یک نیکی اجر نوشته میشود، و اگر آن نیکی را انجام دهد اجر و پاداش ده نیکی برای او داده میشود و کسیکه اراده بدی را کند و آن بدی را انجام ندهد بدی در حق او نوشته نمی شود و اگر کسی بدی را انجام بدهد گناه یک بدی به او نوشته میشود، پیغمبر علیه السلام میفرماید: من باز پائین شدم به نزد موسی علیه السلام، وی به من گفت: باز برگرد و تخفیف بخواه از پروردگار خود، من به او گفتم من آنقدر زیاد رفت و آمد کردم که از رفتن نزد پروردگارم مرا حیا می آید.

در روایت امام بخاری آمده است: (عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ كَانَ أَبُو ذَرٍّ يُحَدِّثُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - قَالَ فَرَجَ عَنْ سَفْفِ بَيْتِي وَأَنَا بِمَكَّةَ فَتَزَلَّ جِبْرِيْلُ - عَلَيْهِ السَّلَامُ - فَفَرَجَ صَدْرِي ثُمَّ غَسَلَهُ بِمَاءٍ زَمَزَمَ ثُمَّ جَاءَ بِطَسْتٍ مِنْ ذَهَبٍ مُمْتَلِيٍّ حِكْمَةً وَإِيمَانًا فَأَفْرَعَهُ فِي صَدْرِي ثُمَّ أَطْبَقَهُ) صحيح البخاري

ترجمه:- از انس ابن مالک رضی الله عنه روایت است، او میگوید که ابوذر رضی الله عنه حدیثی را بیان کرد که نبی علیه السلام فرمودند: که چت خانه من باز شد و من در مکه مکرمه بودم و جبرئیل علیه السلام از آن پائین شد و سینه من را باز کرد و قلب من را به آب زمزم شست، بازطشتی از طلا را آورد در حالیکه از حکمت ایمان پر بود و آنرا در سینه من خالی کرد باز سینه من را بند کرد.

در روایت ابن ماجه آمده: (أَتَيْتُ لَيْلَةَ أُسْرِي بِي عَلَى قَوْمٍ بَطُونُهُمْ كَالْبُيُوتِ ، فِيهَا الْحَيَاتُ تَرَى مِنْ خَارِجِ بَطُونِهِمْ ، فَقُلْتُ : مَنْ هَؤُلَاءِ يَا جِبْرِيْلُ ؟ قَالَ : هَؤُلَاءِ أَكَلَةُ الرَّبَا .) سنن ابن ماجه

ترجمه:- در شب اسراء مردمی را دیدم که شکم هایشان آنقدر بزرگ بودند مانند خانه ها که در شکم هایشان مارها بود که از بیرون دیده میشود، من به جبرئیل علیه السلام گفتم: اینها کی ها هستند جبرئیل به من گفت: اینها سود خوران اند.

در سفر معراج جنت ودوزخ برای رسول الله صلی الله علیه وسلم نشان داده شد و در حدیث دیگر چنین آمده است: (لَمَّا أُسْرِيَ بِي مَرَرْتُ بِرِجَالٍ تُفَرِّصُ شِفَاهَهُمْ بِمَقَارِيضَ مِنْ نَارٍ قَالَ: فَقُلْتُ: مَنْ هَؤُلَاءِ يَا جِبْرِيْلُ؟ قَالَ: هَؤُلَاءِ خُطَبَاءُ مِنْ أُمَّتِكَ يَا مُرُونَ النَّاسَ بِالْبِرِّ وَيَنْسُونَ أَنْفُسَهُمْ). مسند احمد

ترجمه:- در شب اسراء بر اشخاصی عبور کرده ام که لبهایشان به قیچی های آتشین قطع می شد، من گفتم اینها کیستند ای جبرئیل؟ به من گفت: این خطیبان امت تو هستند که مردم را به نیکی امر میکنند و خود را فراموش کرده اند.

در شب معراج نبی علیه السلام جبرئیل علیه الصلاة والسلام را دیده اند که ششصد بال داشته است.

امام مسلم رحمه الله در ذیل این آیت شریف (لقد رأى من آيات ربه الكبرى) عبدالله ابن مسعود در تفسیر این آیه مبارکه میگوید: (قال رأى جبريل في صورته له ستمائة جناح). صحیح مسلم، ترجمه: فرموده که او دیده حضرت جبرئیل را که دارای ششصد بال بوده.

و در روایت دیگر چنین آمده است: عبدالله ابن عباس رضي الله عنه میگوید: که رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمودند: در شبی که اسراء صورت گرفت و صبح شد، من از این حالت خود پریشان بودم و میدانستم که مردم مرا در این مورد دروغگو می شمارند، از مردم جدا غمگین نشستیم، دشمن خدا ابوجهل تیر میشد و به نزد من آمد و بطور استهزاء گفت: آیا کدام خبری است؟ رسول الله صلی الله علیه وسلم به او گفت: بلی! باز ابوجهل گفت: چه خبری است؟ پیغمبر صلی الله علیه وسلم به او گفت: شب گذشته به یک سفری برده شده بودم، او گفت: کجا؟ نبی علیه السلام به او گفت: به بیت المقدس، ابو جهل گفت: چگونه به بیت المقدس رفته ای و در حالی که شب را نزد ما صبح کرده بودی؟ ابوجهل گفت: اگر من مردم را جمع نمایم آیا تو این سخن را به آنها میگوئی؟ نبی علیه السلام گفت: بلی! من این سخن را به آنها میگویم! ابو جهل گفت: ای مردم خاندان کعب ابن لوی بیائید! این سخن در بین مردم پخش شد، مردم به طرف این هردو آمده و نشستند ابوجهل برای نبی علیه السلام گفت: آن واقعه را که برای من گفתי به مردم بیان کن! نبی علیه السلام فرمود: من شب گذشته به سفر برده شدم. آنها گفتند: کجا؟ نبی علیه السلام به ایشان گفت: به بیت المقدس. آنها گفتند: چگونه به بیت المقدس رفته اید در حالی که شب را با ما صبح کرده بودی؟ نبی علیه السلام فرمود: بلی! در این وقت تعدادی از مردم، کف زدند و تعدادی دستان خود را از روی تعجب به سر نهادند و گمان دروغ را کردند. باز آنها گفتند: آیا تو میتوانی نشانه های از مسجد بیت المقدس را بیان کنی و در بین ایشان کسانی بودند که به بیت المقدس سفر کرده بودند و مسجد الاقصی را دیده بودند و رسول الله صلی الله علیه وسلم به بیان کردن نشانه های مسجد قدس شروع کرد، نبی علیه السلام فرمود: که مسجد قدس به حضور من نشان داده شد تا آنکه قریب خانه (عقال) و یا (عقیل) آورده شد، من به او میدیدم و نشانه های مسجد را بیان میکردم، با وجود این هم بعضی نشانه ها به من معلوم نبود، مردم گفتند: یقیناً نشانه هارا صحیح گفتید. [مسند احمد، مسند البزار]

وقتیکه رسول الله صلی الله علیه وسلم واقعه اسراء و معراج را به مردم مکه بیان کرد آنها در بین خود گفتند: (فَقَالَ الْمُشْرِكُونَ: انظُرُوا إِلَى أَبِي كَبْشَةَ يَزْعُمُ أَنَّهُ آتَى بَيْتَ الْمَقْدِسِ اللَّيْلَةَ، قَالَ: نَعَمْ وَقَدْ مَرَرْتُ بِعَيْرٍ لَكُمْ بِمَوْضِعِ كَذَا وَكَذَا، قَدْ أَضَلُّوا بِعَيْرٍ لَهُمْ بِمَكَانٍ كَذَا وَكَذَا، ثُمَّ يَأْتُونَكُمْ يَوْمَ كَذَا وَكَذَا يَقْدُمُهُمْ جَمَلٌ أَدَمٌ، عَلَيْهِ مَسْحُ أَسْوَدٌ وَغِرَارَتَانِ سَوْدَاوَانِ"، فَلَمَّا كَانَ ذَلِكَ الْيَوْمَ أَشْرَفَ النَّاسُ يَنْظُرُونَ، حَتَّى كَانَ قَرِيبًا مِنْ نِصْفِ النَّهَارِ حَتَّى أَقْبَلَتِ الْعَيْرُ، يَقْدُمُهُمْ ذَلِكَ الْجَمَلُ كَالَّذِي وَصَفَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) مسند البزار

ترجمه: - مشرکین گفتند: ببینید ابوکبشه را یعنی (محمد صلی الله علیه وسلم) که میگوید: من شب گذشته به بیت المقدس رفته بودم. پیغمبر علیه السلام به ایشان گفت: بلی! من از کنار قافله شما عبور که در فلان فلان جای بودند، که از ایشان یک شتری گم شده بود و در فلان جای و در فلان روز قافله به شما می آید در حالیکه شتر سفید پیشاپیش قافله میباشد که بالای او چادر سیاه و دو جوال سیاه میباشد، وقتیکه آن روز فرا رسید مردم به جاهای بلند بالا شدند و به قافله میدیدند تا آنکه نصف روز شد ناگهان قافله آمد و آن شتر پیشاپیش قافله بود که رسول الله صلی الله علیه وسلم نشانی آن را گفته بود.

از جمله ای اهل مکه یگانه کسی که بدون کدام چون و چرا رسول الله صلی الله علیه وسلم را در مورد معراج راستگوی گفته و وی را تصدیق کرد ابوبکر صدیق رضی الله عنه بود. هنگامیکه برای او گفته شد که: (إن محمدا يزعم أنه بلغ بيت المقدس ورجع) که گمان می برید که محمد - صلی الله علیه وسلم - به بیت المقدس رفته باشد و دوباره برگشته باشد؟ ابوبکر صدیق رضی الله عنه فرمود: وقتیکه ما او را در مورد نزول وحی صادق می شماریم در این گفتارش نیز صادق است. به همین ملحوظ نبی علیه السلام ابوبکر رضی الله عنه را ملقب به صدیق نمود.

درس و عبرت ها از واقعه معراج:

۱. واقعه معراج در واقع معاوضه نیک از سختی ها و غم ها بود که الله تعالی برای رسول الله صلی الله علیه وسلم اعطا کرد.
۲. معراج در حقیقت برای رسول الله صلی الله علیه وسلم تعزیت و تسلی بخاطر وفات خدیجه رضی الله تعالی عنها و پدر کلان او بوده.
۳. معراج در واقع امتحان بود برای اهل مکه که آیا به این معجزه ایمان می آورند و یا نه؟.
۴. معراج در واقع دلیل برای اثبات نبوت و پیغمبری و راستگویی نبی علیه الصلاة والسلام بوده.
۵. مقام و مرتبه مسجد الاقصی و ارتباط او با مسجد الحرام از این واقعه معلوم میشود.
۶. امامت رسول الله صلی الله علیه وسلم برای دیگر انبیاء در این واقعه دلالت بر فضیلت وی میکند.
۷. اثبات تواضع و فروتنی نبی اکرم صلی الله علیه وسلم با وجود آنکه الله تعالی وی را آنقدر مرتبه و مقام داده بود که به (سدره المنتهی) خواست.
۸. اهمیت نمازها: چرا که الله تعالی برای نبی علیه الصلاة والسلام پنج وقت نماز را به طور تحفه داده است.
۹. تمام انبیاء علیهم الصلاة والسلام رسول الله صلی الله علیه وسلم را خوش آمدید گفته و برای وی دعای خیر کردند.
۱۰. سفر معراج رسول الله صلی الله علیه وسلم بخاطری صورت گرفت که برای او انشایی مغیبات را به چشم سر مشاهده کند و نشانه های قدرت الله تعالی را از نزدیک ببیند.